

УДК 35.072:332.142:001.8

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.39-45>**Пасемко Г.П.**доктор наук з державного управління  
Державний біотехнологічний університет**Pasemko Galyna**

Dr. of Public Administration Sc.

State Biotechnological University

<https://orcid.org/0000-0002-4648-3314>**Таран О.М.**

кандидат економічних наук

Державний біотехнологічний університет

**Taran Oksana**

PhD. in Economic Sc.

State Biotechnological University

<https://orcid.org/0000-0001-6226-4907>

## МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

*Відмічено, що результативність здійснення стратегічного планування розвитку територій у великій мірі залежать від рівня методичного забезпечення при виконанні всіх складових даного процесу. Систематизовано принципи здійснення стратегічного планування розвитку територій. Визначено, що основними ключовими елементами загальної методології в світовому досвіді стратегічного планування розвитку територій визначаються стратегічне бачення розвитку територій, яке ґрунтується на системному аналізі її потенціалу, конкурентних переваг та викликів. Відмічено, що особливістю більшості сучасних методологій є орієнтація на інтегроване управління, яке базується на принципах партнерства влади, бізнесу, наукових інституцій та громадськості (модель «Quadruple Helix»). Методологія стратегічного планування розвитку територій в Україні ґрунтується на системному, рівневому підході, який передбачає поєднання стратегічного бачення, сценарного аналізу, орієнтації на результати й ефективне використання ресурсів. Доведено, що методологія стратегічного планування територій передбачає поєднання національного та міжнародного інструментарію. Підкреслено, що важливою складовою ефективного формування стратегій розвитку територій є забезпечення їх моніторингу, оцінювання та коригування.*

**Ключові слова:** публічне управління; методологія; стратегічне планування розвитку територій; принципи стратегічного планування розвитку територій; методика стратегічного планування розвитку територій; стратегії розвитку територій; технологія розробки стратегії розвитку територій.

## METHODOLOGICAL BASIS FOR STRATEGIC PLANNING OF TERRITORIAL DEVELOPMENT IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM

*Stable regional development is one of the top priorities in public administration. Strategic planning for regional development is becoming especially important during times of war and crisis. Imperfection in strategic planning can cause regional development to slow down and make regions less competitive. The article analyses international and Ukrainian experience in methodological principles of strategic planning for territorial development. The research was conducted using the following methods: monographic – in the study and theoretical generalisation of research on the scientific foundations of strategic planning for territorial development; systematic analysis – in the analysis of methodological approaches to strategic planning for territorial development; comparative analysis – in the study of global trends in strategic planning for territorial development; abstract-logical – when developing conclusions and proposals.*

*National and international scientific research on the methodology of strategic planning for territorial development has been summarised. It has been determined that strategic planning for territorial development is defined in scientific literature as a process aimed at forming long-term guidelines for socio-economic growth, which combines the interests of the state, business and the community and is oriented towards multi-vector development that takes into account not*

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Пасемко Г.П., Таран О.М., 2025

only economic but also social, cultural and environmental factors. It is emphasized that the strategy for the development of the territory from the point of view of the methodology of its formation and organizational support is considered as a complex tool for forecasting and influencing the future state of the socio-economic system. Its development requires a clearly structured algorithm of actions, political support from the authorities, as well as the competence of local self-government, business structures and active participation of the population. It has been determined that most modern methodologies are characterised by a focus on integrated management based on the principles of partnership between government, business, scientific institutions and the public (the 'Quadruple Helix' model). This ensures broad stakeholder participation in decision-making and increases the legitimacy of strategic documents. It has been proven that strategic planning methodologies for territorial development are a tool for long-term management that combines scientific approaches to forecasting with practical implementation mechanisms aimed at increasing the competitiveness of territories and improving the quality of life of the population. The results of the study can be used to improve strategic planning for territorial development in Ukraine.

**Keywords:** public administration; methodology; strategic planning of territorial development; principles of strategic planning of territorial development; methodology of strategic planning of territorial development; strategies of territorial development; technology of developing strategies of territorial development.

**JEL classification:** H70, H76, H83.

**Постановка проблеми.** Питання забезпечення стабільного розвитку територій традиційно належать до пріоритетних у системі публічного управління. Актуальність проблематики стратегічного планування розвитку територій особливо зростає в умовах війни, кризових явищ, економічного спаду чи вимушеної деградації соціально-економічних процесів. Нестабільність суспільства висуває особливі вимоги до стратегічного планування, котре визначає можливості досягнення довгострокових цілей розвитку.

Стратегічне планування виступає базовим інструментом формування напрямів та параметрів довготермінового розвитку територій, що охоплює економічну, екологічну, соціальну та культурну сфери. Неефективність у цій сфері може призвести не лише до теоретичних похибок і зниження дієвості управлінських функцій, але й до уповільнення регіонального розвитку та зниження конкурентоспроможності територій у сферах, де потенційно можливе досягнення суттєвих результатів. За сучасних умов, стратегічне планування виконує функцію інтегруючого механізму, що забезпечує узгодження та спрямування процесу визначення стратегічних цілей, створює основу для оптимального розподілу ресурсів, на рівні регіональних органів влади та концентрує увагу на ключових проблемах соціально-економічного розвитку регіонів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** У наукових дослідженнях стратегічне планування територіального розвитку розглядається як міждисциплінарна процедура, що поєднує економічний, просторово-планувальний і соціально-політичний аналіз для формування довгострокових орієнтирів розвитку регіонів і громад. У дослідженнях К. Пастух наголошують на необхідності адаптації методів стратегічного планування до специфіки місцевих громад, підвищенні якості процесів ув'язування пріоритетів і ресурсних обмежень та на вдосконаленні інституційного забезпечення розробки стратегій розвитку [1]. Методичні підходи до планування урбанізованих систем і сталого розвитку територій висвітлені в роботах представників львівських та київських наукових шкіл Поляков М. Демків М., Габрель М., та Погранична І. [2, 3]. Окрема група науково-практичних досліджень присвячена трансформації

процедур стратегічного планування в умовах воєнного стану та постконфліктного відновлення [4, 5]. Аналітичні нотатки і дослідницькі матеріали асоціацій й інститутів (Асоціація міст України; Центри досліджень інститутів при НАН) фокусують увагу на особливостях пріоритетизації заходів відновлення інфраструктури, врахуванні потреб внутрішньо переміщених осіб і мобілізації міжнародної технічної допомоги як складової стратегічних планів місцевого рівня [6]. Урядові документи з регіональної політики, зокрема Державна стратегія регіонального розвитку 2021–2027 рр. (та її подальші оновлення), визначають нормативну рамку для узгодження державних, регіональних і місцевих стратегій [7].

Методологічні дискусії в українській літературі також торкаються питання взаємодії стратегічного планування з процесом децентралізації: дослідники аналізують, як делегування повноважень і фінансова спроможність ОТГ впливають на якість стратегічних документів і механізми їх реалізації [8].

Однак, не зважаючи на широкий обсяг досліджень, проблема методологічних засад стратегічного планування розвитку територій як одного із найбільш провідних механізмів системи публічного управління, котрий забезпечує визначення першочергових завдань, спрямованих на подолання наслідків руйнувань, відновлення життєзабезпечення населення та створення підґрунтя для розвитку територій та країни в умовах сучасних воєнних викликів, в цілому залишається невирішеною і потребує додаткових досліджень.

**Мета статті** полягає в здійсненні аналізу міжнародного та українського досвіду проблематики методологічних засад стратегічного планування розвитку територій як одного із найбільш провідних механізмів системи публічного управління для забезпечення збалансованого економічного розвитку, підтримання соціальної стабільності та раціонального використання ресурсного потенціалу на довготривалу перспективу.

**Методи дослідження.** Дослідження проблеми виконувалось з використанням наступних методів: монографічного – при вивченні та теоретичному узагальненні досліджень наукових основ стратегічного планування розвитку територій; системного аналізу – при

аналізі механізму стратегічного планування розвитку територій; порівняльного аналізу – при дослідженні світових тенденцій стратегічного планування розвитку територій; абстрактно-логічного – при розробці висновків та пропозицій.

**Виклад основних результатів дослідження.** Результативність здійснення стратегічного планування розвитку територій у великій мірі залежать від рівня методичного забезпечення при виконанні всіх складових даного процесу. Стратегічний план розвитку частіше всього розглядається як документ, в котрому розкриваються основні вектори та можливості для реалізації завдань ефективного функціонування території в перспективному розрізі. Важливою складовою створення ефективної стратегії є застосування правильних принципів стратегічного планування, котрі різними науковцями визначаються з різних точок хору. Дослідження Хохуляк О. відносить до основних принципів стратегічного планування розвитку територій наступні: послідовність; комплексність; результативність; прозорість; вимірність цілей; реалістичність [9]. Такий перелік принципів застосовується для будь-якого рівня стратегічного планування. Дослідження Шпачук В. і Кулеби О. в систему принципів стратегічного планування відносять такі як: комплексність; єдність; об'єктивність; обґрунтованість; ефективність; чіткість; пріоритетність; спадкоємність; альтернативність; прозорість [10]. Такі принципи більш зосереджено на виконанні процесів стратегічного планування, чим на реалізації їх в практичному аспекті. Наукові дослідження Берданова О. і Вакуленко В. приводять більш розгорнуту систему специфічних принципів, використовуваних в стратегічному плануванні розвитку територій: об'єктивності; результативності; ефективності; пріоритетності; компетентності; комплексності; спадкоємності; альтернативності; прозорості; ситуаційності [11]. Найбільш повний перелік саме специфічних принципів стратегічного планування територіального розвитку було сформовано Американською мережею Smart Growth Network, на основі розробки спеціальної стратегії розвитку SMART growth: формування можливостей для зайнятості мешканців території; зростання рівня конкурентоспроможності для місцевої економіки; зростання рівня якості життя на даній території [12]. Систематизуючи всі принципи здійснення стратегічного планування розвитку територій, виділимо їх в дві основні групи: загальні, котрі стосуються міжнародних та національних стандартів виконання системи планування та особливі, котрі враховують специфіку розвитку конкретної території.

Методологія стратегічного планування розвитку територій у науковій літературі розглядається як цілісна система теоретико-методичних підходів, процедур та інструментів, спрямованих на формування довгострокових орієнтирів просторового, соціально-економічного та екологічного розвитку. Вона поєднує концептуальні засади регіональної політики з практичними механізмами реалізації, що забезпечує адаптивність управлінських рішень до динамічних внутрішніх і зовнішніх змін.

Методика стратегічного планування розвитку територій, сформована за рекомендаціями Американської мережі Smart Growth Network, спирається на розробку спеціальної стратегії розвитку SMART growth. Smart Growth Network (SGN) представляється як партнерство федеральних, громадських та професійних установ у США, започатковане у 1996 р. Агентством з охорони довкілля США (EPA) та рядом організацій-учасників (American Planning Association, Congress for the New Urbanism, American Public Health Association, American Society of Landscape Architects та ін.). В методиці SGN розроблено десять принципів Smart Growth як орієнтир для збалансованого та сталого розвитку територіальних спільнот, котрі враховують екологічні, соціальні та економічні аспекти розвитку. Стратегія Smart Growth представляє з себе не готовий шаблон, а специфічний рекомендаційний рамковий підхід, котрий адаптується до різних місцевих умов через процес комплексного стратегічного планування [13].

Структура стратегічного планування Smart Growth передбачає стратегічне і просторове планування територій в вигляді багатоступеневого та інтерактивного процесу, котрий поєднує аналіз поточних умов, залучення жителів територій, визначення бачення розвитку, розробку сценаріїв та планів дій, а також моніторинг і адаптацію. Хоча SGN не пропонує універсальної формальної процедури у вигляді фіксованих кроків, існують загальні етапи, які часто використовуються у практиках Smart Growth і в суміжних методологіях стратегічного та комплексного планування розвитку окремих територій. Систематизуючи специфічні складові методичної структури Smart Growth при здійсненні стратегічного планування розвитку територій, можемо констатувати, що вона має дев'ять основних складових. Вони представлені наступними елементами: ініціація та визначення рамок; інвентаризація ресурсів і аналіз поточного стану; оцінка проблем, ризиків та можливостей; формування бачення та стратегічних цілей; розробка стратегій і сценаріїв розвитку; план дій та оперативне планування; залучення громадськості і зацікавлених сторін; моніторинг, оцінювання та адаптивне управління; перегляд і оновлення стратегічного плану [14].

Методологія стратегічного планування за Smart Growth Network поєднує системний і комплексний підхід до розвитку територій з акцентом на інтеграцію функцій житла, транспорту, екології та громадської інфраструктури. Вона передбачає активну участь громад, адаптацію до місцевих умов, врахування довгострокових екологічних, соціальних та економічних ризиків і можливостей, а також регулярний моніторинг і перегляд стратегічних рішень. Використання цього підходу дозволяє планувати сталий і справедливий розвиток, але водночас потребує ретельної уваги до можливих негативних наслідків, залучення широкого спектру зацікавлених сторін і адекватних механізмів управління реалізацією [15].

В світовій практиці також широко застосовується методологія стратегічного планування розвитку територій на основі підходу Quadruple Helix (QH), котрий,

як модель інноваційного розвитку, передбачає взаємодію чотирьох груп акторів: науки (університети, науково-дослідницькі інститути), бізнесу (підприємства), публічного сектору (уряд, місцеве самоврядування) і громадянського суспільства (міжнародні та місцеві організації, жителі) [16]. Інструменти, які часто використовуються в QH-підходах, включають: фасилітовані стратегічні форуми та круглі столи, Living Labs або пілотні простори для тестування інновацій, інтерактивні карти та просторові моделі залучення громадян, цифрові платформи збору ідей (crowdsourcing, онлайн-опитування), проміжні та фінальні оцінки з залученням зовнішніх експертів і громадськості.

Методологія стратегічного планування розвитку територій на основі Quadruple Helix забезпечує інтеграцію різних груп стейкхолдерів у процес вироблення стратегічних рішень; поєднання інноваційних, соціальних, екологічних і економічних аспектів розвитку; підвищену легітимність стратегічних рішень через консенсусне прийняття і участь громадян; адаптивність стратегічних програм у відповідь на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Водночас успішність QH-підходів значною мірою залежить від якісної фасилітації, формування довіри між акторами, забезпечення ресурсів для участі громадськості, а також від здатності локальних інституцій підтримувати мультиакторальні процеси в тривалому горизонті [17].

Ключовими елементами загальної методології в світовому досвіді стратегічного планування розвитку територій визначаються стратегічне бачення розвитку територій, яке ґрунтується на системному аналізі її потенціалу, конкурентних переваг та викликів. Для цього застосовуються сучасні методи дослідження: SWOT-аналіз, PEST-аналіз, сценарне прогнозування, бенчмаркінг та індикативне планування. У процесі стратегічного планування важливим є формування цілей, що відповідають принципам сталого розвитку, забезпечують баланс між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною безпекою.

Сучасна система стратегічного планування розвитку територій в українському контексті розглядається як інструмент державної регіональної політики, що перебуває на перетині регіонального розвитку, децентралізації та локального управління. Особливостями методології стратегічного планування територій є поєднання національного та міжнародного інструментарію при реалізації всіх його етапів. Стратегічне планування розвитку територій, розглядається як інструмент управління та як засіб підвищення конкурентоспроможності територій, об'єднуючи стратегічні та оперативні цілі, пріоритети довгострокового розвитку та стратегічне бачення розвитку територій.

Всі процеси стратегічного планування в Україні реалізуються на трьох рівнях: національному (Державна стратегія регіонального розвитку), регіональному (обласні стратегії) та локальному (стратегії територіальних громад). Сучасні виклики в вигляді війни, котра спричинила руйнування економічних процесів, інфраструктури, зростання екологічних та демографічних

ризиків, стали фактором інтеграції відновлювального та сталого підходів у процес стратегічного планування. Особливу увагу за таких умов приділяється оцінці ризиків, багатоваріантності сценаріїв розвитку і та заходів підвищення стійкості територій.

Основою методики стратегічного планування розвитку територій для українських адміністративних одиниць є Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад з доповненнями та уточненнями [18]. Методологічні підходи ґрунтуються на принципах сталого розвитку, що передбачає баланс між економічним зростанням, соціальною справедливістю й екологічною безпекою.

Методологія стратегічного планування розвитку територій в Україні ґрунтується на системному, рівневому підході, який передбачає поєднання стратегічного бачення, сценарного аналізу, орієнтації на результати й ефективне використання ресурсів. Ключовими елементами є SWOT-аналіз, визначення стратегічних і оперативних цілей, розробка заходів з чітким ресурсним і часовим плануванням, моніторинг і регулярне коригування, а також активна участь громадян і зацікавлених сторін. Актуальні виклики воєнного та поствоєнного розвитку змінюють акценти методології, що вимагає інтеграції відновлювальних сценаріїв, ризик-менеджменту та гнучкого адаптаційного підходу.

Важливою складовою ефективного формування стратегій розвитку територій є забезпечення їх моніторингу, оцінювання та коригування. Регулярний моніторинг реалізації стратегії й оперативних заходів здійснюється через використання прогнозованих індикаторів. Оцінка ефективності (ex-post) передбачає можливість для виявлення відхилень, факторів успіху та перешкод, аналіз досягнення стратегічних цілей і проміжних результатів. Відповідно до проведеного моніторингу та оцінки постійно потрібно проводити коригування стратегії та оперативних планів на основі зворотного зв'язку та змін зовнішнього середовища, особливо у воєнних чи кризових умовах.

Забезпечення участі, комунікація та узгодження є важливою складовою демократичних принципів реалізації завдань з стратегічного планування розвитку територій. Процедура участі місцевих жителів, органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадянського суспільства на всіх стадіях створює умови для відкритості та прозорості процесів стратегічного планування. Складові методики стратегічного планування для територій, котрі рекомендуються до застосування в Україні, приведено в табл. 1.

Технологія розробки стратегії розвитку територій повинна ґрунтуватися на системному підході, широкій участі стейкхолдерів та застосуванні сучасних методів прогнозування. Її результативність визначається не лише якістю підготовленого документу, а й здатністю місцевих інституцій забезпечити його практичну реалізацію.

Таблиця 1

## Методологічні складові стратегічного планування розвитку територій в Україні

| Етап                                  | Основні дії                                                                                                               | Ключові продукти / результати                                                   |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Підготовчий                        | Формування команди стратегічного планування, збір інформації, проведення SWOT-аналізу, оцінка ресурсів і ризиків          | SWOT-матриця, діагностика, перелік ключових проблем і можливостей               |
| 2. Візія і сценарії                   | Обговорення і формулювання бачення розвитку території, різні сценарії                                                     | Стратегічне бачення, опис сценаріїв, стратегічні цілі                           |
| 3. Стратегічні цілі                   | Визначення стратегічних цілей, пріоритетів і ключових напрямків розвитку                                                  | Стратегічні цілі, пріоритетні напрямки розвитку                                 |
| 4. Оперативні заходи та програми      | Деталізація стратегічних цілей у конкретні оперативні цілі; проекти з відповідними ресурсами, термінами й відповідальними | План заходів або програм, бюджетні оцінки, відповідальні суб'єкти, часові рамки |
| 5. Моніторинг і оцінка                | Визначення індикаторів, збір даних, регулярний моніторинг реалізації; проведення оцінки ефективності                      | Моніторингові звіти, оцінки досягнень, пропозиції щодо коригувань стратегії     |
| 6. Коригування та повторне планування | Аналіз отриманих результатів і змін у середовищі, внесення коригувань у стратегії, оновлення сценаріїв                    | Оновлена стратегія, скоригований план заходів, адаптаційні сценарії             |
| 7. Комунікація та залучення           | Забезпечення процесів громадської участі, інформування громадськості органів влади; забезпечення зворотного зв'язку       | Консультації, комунікаційні плани, звіти про участь громадян                    |

Джерело: систематизовано авторами на основі наукових досліджень

Технологія розробки та впровадження стратегії розвитку територій, повинна демонструвати циклічність і послідовність стратегічного процесу, де кожен етап є взаємопов'язаним і забезпечує якісну цілісність планування, створюючи умови для реалізації та постійного корегування стратегії через оцінювання отримуваних результатів.

**Висновки.** Узагальнюючи національні та міжнародні наукові дослідження, можемо констатувати, що стратегічне планування розвитку територій у науковій літературі визначається як процес, спрямований на формування довгострокових орієнтирів соціально-економічного зростання, який поєднує інтереси держави, бізнесу та громади. За сутністю, стратегічне планування виходить за межі традиційного економічного програмування та орієнтується на багатовекторний розвиток, що враховує не лише економічні, а й соціальні, культурні та екологічні чинники. Стратегія розвитку території з позицій методології її формування та організаційного забезпечення розглядається як складний інструмент прогнозування та впливу на майбутній стан соціально-економічної системи. Її розроблення передбачає наявність чітко структурованого алгоритму дій, політичної підтримки з боку органів влади, а також компетентності місцевого самоврядування,

підприємницьких структур і активної участі населення. У процесі стратегічного планування здійснюється оцінка наявних умов розвитку, аналізуються чинники, що визначають динаміку місцевої економіки, визначаються пріоритетні напрями діяльності та конкретні заходи, спрямовані на підвищення соціально-економічного рівня території. Особливістю більшості сучасних методологій є орієнтація на інтегроване управління, яке базується на принципах партнерства влади, бізнесу, наукових інституцій та громадськості (модель «Quadruple Helix»). Це забезпечує широку участь зацікавлених сторін у прийнятті рішень і підвищує легітимність стратегічних документів. Методології стратегічного планування розвитку територій виступають інструментом довгострокового управління, що поєднує наукові підходи до прогнозування з практичними механізмами реалізації, спрямованими на підвищення конкурентоспроможності територій та підвищення якості життя населення. У подальших наукових дослідженнях планується зосередити увагу на дослідженні світових тенденцій та практики просторового розвитку територій. Практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані для вдосконалення стратегічного планування розвитку територій в Україні.

## Список використаних джерел:

1. Пастух К. (2021). Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Науковий вісник: державне управління, № 1(7). С. 195–215. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu\\_2021\\_1\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu_2021_1_13)
2. Поляков М. (2023). Стратегічне планування сталого розвитку територій: проблеми та перспективи. Економічний простір, № 183. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-20>
3. Демків М., Габрель М., Погранична І. (2023). Науково-методичні основи стратегічного планування розвитку урбанізованих систем територіальних громад. SA: Lviv Polytechnic, Вип. 5. № 1. С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.067>
4. Пасемко Г.П. (2024). Теоретико-методологічні засади публічного управління розвитком сільських територій. SCIENCE AND EDUCATION IN THE THIRD MILLENNIUM: Information Technology, Education, Law, Psychology, Social Security and Work, Management: International collective monograph. Institute of Public

Administration Affairs. Lublin, Polska, Pp. 304-339. URL: <https://zenodo.org/records/14499469>

5. Пасемко Г., Таран О. (2024). Формування державної політики розвитку сільських територій. Економічний простір, № 189. С. 114-118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-21>
6. Нормативно-правове забезпечення планування відновлення та розвитку територіальних громад. Аналітична записка. (2025). Асоціація міст України. URL: <https://surl.lu/msuyjr>
7. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр. : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-%D0%BF>
8. Гуменюк Л., Сарафанюк О. Стратегічне планування територіального розвитку: порівняльна характеристика в країнах ЄС та Україні. (2022). URL: <https://surl.li/kvvzcy>
9. Хохуляк О.О. (2022). Удосконалення інструментарію стратегічного планування сталого розвитку територіальних громад. Економіка і регіон, № 4(87). С. 110–118. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2789](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2789)
10. Шпачук В.В., Кулеба О.В. (2022). Засади й особливості стратегічного планування на муніципальному рівні. Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування, Т. 33(72). № 1. С. 104–110. URL: [https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1\\_2022/18.pdf](https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/18.pdf)
11. Берданова О.В., Вакуленко В.М., Валентюк І.В., Ткачук А.Ф. (2017). Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посібник. Київ, 121 с. URL: <https://surl.li/wgjslg>
12. Кормишкін Ю.А. (2020). Стратегія економічного розвитку Smart Growth для об'єднаних територіальних громад. Вісник аграрної науки Причорномор'я, Вип. 4. DOI: [https://doi.org/10.31521/2313-092X/2020-4\(108\)](https://doi.org/10.31521/2313-092X/2020-4(108))
13. About Smart Growth. U.S. Environmental Protection Agency (EPA). URL: <https://www.epa.gov/smartgrowth/about-smart-growth>
14. Smart Growth Network (SGN). Environmental Law Institute. URL: <https://www.eli.org/brownfields-program/smart-growth-network-sgn>
15. Smart Growth Policy Reforms — Comprehensive Community Planning. (2017). Victoria Transport Policy Institute. URL: <https://vtpi.org/tdm/tdm95.htm>
16. Lisac, R., Careva, K. (2024). Integrative Architectural and Strategic Planning: Application of Quadruple Helix Methods in Croatian Context. In: Blanco Lage, M., Atalay Franck, O., Marine, N., de la O Cabrera, M.R. (eds) Towards a New European Bauhaus—Challenges in Design Education. EAAE AC 2022. Springer, Cham. DOI: [https://doi.org/10.1007/978-3-031-40188-6\\_3](https://doi.org/10.1007/978-3-031-40188-6_3)
17. Lohmann, P., Brandão, F., Rodrigues, C., Zouain, D. (2021). The Quadruple Helix as a Tool for Innovation in Tourism: A Study in the City of Rio de Janeiro in the Post-Olympic Period. Tourism Planning & Development, Vol. 20. No. 1. Pp. 62–85. DOI: <https://doi.org/10.1080/21568316.2021.1984287>
18. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України № 265 від 21.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>

#### References:

1. Pastukh, K. (2021). Stratehichne planuvannia rozvytku terytorialnykh hromad [Strategic planning for the development of territorial communities]. Scientific Bulletin: State Administration, No. 1(7). Pp. 195–215. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu\\_2021\\_1\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu_2021_1_13) [in Ukrainian].
2. Poliakov, M. (2023). Stratehichne planuvannia staloho rozvytku terytorii: problemy ta perspektyvy [Strategic planning for sustainable development of territories: problems and prospects]. Economic Space, No. 183. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-20> [in Ukrainian].
3. Demkiv, M., Habrel, M., & Pohranychna, I. (2023). Naukovo-metodychni osnovy stratehichnoho planuvannia rozvytku urbanizovanykh system terytorialnykh hromad [Scientific and methodological foundations of strategic planning for the development of urbanized systems of territorial communities]. SA: Lviv Polytechnic, Vol. 5. No. 1. Pp. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.067> [in Ukrainian].
4. Pasemko, H.P. (2024). Teoretyko-metodolohichni zasady publichnoho upravlinnia rozvytkom silskykh terytorii [Theoretical and methodological principles of public administration of rural development. SCIENCE AND EDUCATION IN THE THIRD MILLENNIUM: Information Technology, Education, Law, Psychology, Social Security and Work, Management] : International collective monograph. Institute of Public Administration Affairs. Lublin, Polska, Pp. 304-339. Retrieved from: <https://zenodo.org/records/14499469> [in Ukrainian].
5. Pasemko, H., & Taran, O. (2024). Formuvannia derzhavnoi polityky rozvytku silskykh terytorii [Formation of state policy for the development of rural areas]. Economic Space, No. 189. Pp. 114-118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-21> [in Ukrainian].
6. Normatyvno-pravove zabezpechennia planuvannia vidnovlennia ta rozvytku terytorialnykh hromad. Analychna zapyska [Regulatory and legal support for planning the restoration and development of territorial communities. Analytical note]. (2025). Association of Cities of Ukraine. Retrieved from: <https://surl.lu/msuyjr> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 rr. [On approval of the State

Strategy for Regional Development for 2021-2027] : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 05.08.2020 No. 695 (as amended). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-%D0%BF> [in Ukrainian].

8. Humeniuk, L., & Sarafaniuk, O. (2022). Stratehichne planuvannia terytorialnoho rozvytku: porivnialna kharakterystyka v krainakh YeS ta Ukraini [ Strategic planning of territorial development: comparative characteristics in EU countries and Ukraine]. Retrieved from: <https://surl.li/kvvzcy> [in Ukrainian].

9. Khokhuliak, O.O. (2022). Udoshkonalennia instrumentarii stratehichnoho planuvannia staloho rozvytku terytorialnykh hromad [Improving the tools of strategic planning for sustainable development of territorial communities]. *Economy and Region*, No. 4(87). Pp. 110–118. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2789](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2789) [in Ukrainian].

10. Shpachuk, V.V., & Kuleba, O.V. (2022). Zasady y osoblyvosti stratehichnoho planuvannia na munitsypalnomu rivni [Principles and features of strategic planning at the municipal level]. *Scientific notes of the V.I. Vernadsky TNU. Series: Public management and administration*, Vol. 33(72). No. 1. Pp. 104–110. Retrieved from: [https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1\\_2022/18.pdf](https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/18.pdf) [in Ukrainian].

11. Berdanova, O. V., Vakulenko, V. M., Valentiuk, I. V., & Tkachuk, A. F. (2017). Stratehichne planuvannia rozvytku obiednanoi terytorialnoi hromady [Strategic planning for the development of a united territorial community] : textbook. Kyiv, 121 p. Retrieved from: <https://surl.li/wgjslg> [in Ukrainian].

12. Kormyshkin, Yu.A. (2020). Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Smart Growth dlia obiednanykh terytorialnykh hromad [Smart Growth Economic Development Strategy for United Territorial Communities]. *Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Region*, Iss. 4. DOI: [https://doi.org/10.31521/2313-092X/2020-4\(108\)](https://doi.org/10.31521/2313-092X/2020-4(108)) [in Ukrainian].

13. About Smart Growth. U.S. Environmental Protection Agency (EPA). Retrieved from: <https://www.epa.gov/smartgrowth/about-smart-growth> [in English].

14.. Smart Growth Network (SGN). Environmental Law Institute. URL: <https://www.eli.org/brownfields-program/smart-growth-network-sgn> [in English].

15. Smart Growth Policy Reforms — Comprehensive Community Planning. (2017). Victoria Transport Policy Institute. Retrieved from: <https://vtpi.org/tm/tm95.htm> [in English].

16. Lisac, R., Careva, K. (2024). Integrative Architectural and Strategic Planning: Application of Quadruple Helix Methods in Croatian Context. In: Blanco Lage, M., Atalay Franck, O., Marine, N., de la O Cabrera, M.R. (eds) *Towards a New European Bauhaus—Challenges in Design Education*. EAAE AC 2022. Springer, Cham. DOI: [https://doi.org/10.1007/978-3-031-40188-6\\_3](https://doi.org/10.1007/978-3-031-40188-6_3) [in English].

17. Lohmann, P., Brandão, F., Rodrigues, C., Zouain, D. (2021). The Quadruple Helix as a Tool for Innovation in Tourism: A Study in the City of Rio de Janeiro in the Post-Olympic Period. *Tourism Planning & Development*, Vol. 20. No. 1. Pp. 62–85. DOI: <https://doi.org/10.1080/21568316.2021.1984287> [in English].

18. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo poriadku rozroblennia, zatverdzhennia, realizatsii, provedennia monitorynhu ta otsiniuvannia realizatsii stratehii rozvytku terytorialnykh hromad [On approval of Methodological recommendations on the procedure for developing, approving, implementing, monitoring and evaluating the implementation of strategies for the development of territorial communities] : Order of the Ministry of Community and Territorial Development of Ukraine No. 265 dated 12/21/2022. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 28.11.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 17.12.2025 р.